

U

UWAGA jest: mechanizmem redukcji nadmiaru informacji, dzięki któremu spostrzegamy tylko część bodźców docierających do organów zmysłów, przypominamy tylko część informacji zakodowanych w pamięci, uruchamiamy tylko jeden z wielu możliwych procesów myślenia i wykonujemy tylko jedną z wielu możliwych do wykonania reakcji.

Funkcje uwagi:

Selektywność – to zdolność do wyboru jednego bodźca, źródła stymulacji lub ciągu myśli, kosztem innych.

Czułość – to zdolność do długotrwałego oczekiwania na pojawienie się ściśle określonego bodźca, zwanego sygnałem a ignorowania pozostałych bodźców, zwanych szumem.

Przeszukiwanie – jest procesem aktywnym, polega na systematycznym badaniu pola percepcyjnego, w celu wykrycia obiektów spełniających założone kryterium.

Kontrola czynności jednoczesnych – to zdolność wykonywania kilku czynności w jednakowym czasie.

W

WADY WYMOWY- (inaczej wady artykulacyjne) są tylko jednym z rodzajów zaburzeń mowy; określa się je mianem dyslalii.

WADY ZGRYZU – odchylenia w ustawieniu żuchwy w stosunku do szczęki. Najczęstsze wady zgryzu to zgryz otwarty, przodozgryz, tyłozgryz, zgryz głęboki.

WCZESNA INTERWENCJA (WI)

- **przeznaczona jest dla dzieci** (od urodzenia do momentu podjęcia nauki w szkole), **zagrożonych niepełnosprawnością lub niepełnosprawnych oraz ich rodzin,**
- obejmuje działania terapeutyczne, rehabilitacyjne uwzględniające indywidualne potrzeby każdego dziecka, zapewniające:
 - rozwój dziecka i wspomagające jego przebieg,
 - wzmacnianie umiejętności i możliwości rodziny,
 - integrację społeczną dziecka i jego rodziny,
- termin używany głównie w resorcie zdrowia (działania związane z WI nie są regulowane przez ustawodawstwo).

WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU (WWR)

- **przeznaczone jest dla dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin od chwili stwierdzenia niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole,**
- podstawą do objęcia nim dziecka jest opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydana na wniosek rodzica, przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka/ rodzaj niepełnosprawności,
- zajęcia terapeutyczne są organizowane przez zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju powoływane w różnych placówkach oświatowych (publicznych i niepublicznych) dysponujących wymaganymi środkami dydaktycznymi i sprzętem niezbędnym do prowadzenia terapii dzieci z różnymi niepełnosprawnościami.

WĘDZIDELKO JĘZYKA – fałd łączący spód języka z dnem jamy ustnej. Skrócone wędzidełko ogranicza ruchomość języka i na ogół skutkuje nieprawidłową artykulacją. Szczególnie dotyczy to tych głosek, które wymagają uniesienia języka np. [l].

WYOBRAŹNIA KINESTETYCZNA - sprawność przedstawiania sobie przedmiotów lub części maszyn w ruchu i współdziałaniu.

WYUCZONA BEZRADNOŚĆ – zaprzestanie podejmowania jakichkolwiek działań, wynikające z przekonania, że cokolwiek się zrobi i tak nie przyniesie to pożądanego efektu i w dalszym ciągu będą tylko porażki; zjawisko może dotyczyć zarówno nauki, jak i relacji rówieśniczych. Powstaje, gdy wysiłki nad opanowaniem treści jednego czy więcej przedmiotów lub poprawą więzi z rówieśnikami okazują się daremne, a doświadczane poczucie niemożności osiągnięcia sukcesu jest skutkiem wcześniejszych niepowodzeń.

WYWIAD BIOLOGICZNO-ŚRODOWISKOWY – to rozmowa diagnosty z rodzicem/ prawnym opiekunem mający na celu zgromadzenie informacji m.in. na temat: ogólnego przebiegu rozwoju dziecka, środowiska wychowania, jego uzdolnień, zainteresowań, osiągnięć oraz obszarów, z którymi radzi sobie słabiej, okoliczności/ czasu pojawienia się objawów niepokojących rodzica/ opiekuna.

Z

ZABURZENIA EMOCJONALNE – przeżywanie przez dzieci i młodzież trudnych emocji, np. poczucie bezradności, lęk przed oceną, złość na siebie i innych, nieśmiałość, częściej i intensywniej niż rówieśnicy, a także występowanie trudności z wyrażaniem tych uczuć w sposób uważany za właściwy, tj. akceptowany społecznie, nieprzynoszący szkód im i/lub otoczeniu. Charakterystycznym objawem zaburzeń emocjonalnych jest niezdolność do utrzymania własnej aktywności na odpowiednim, dostosowanym do sytuacji poziomie oraz niemożność zaspokajania podstawowych potrzeb psychicznych (bezpieczeństwa, akceptacji i uznania, bliskich więzi z ludźmi).

ZABURZENIA MOWY- wszelkie patologiczne zjawiska występujące podczas nadawania i odbioru, począwszy od prostych wad wymowy do całkowitej niemożności mówienia.

ZABURZENIA ZACHOWANIA– występowanie zachowań, które nie są akceptowane społecznie; odchylenia od normy rozumianej jako zasady moralne, obyczaje i zwyczaje przyjęte w danym środowisku

ZAGROŻENI NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM- to dzieci i młodzież wychowująca się w warunkach niekorzystnych dla rozwoju psychospołecznego, na który negatywny wpływ wywierają takie środowiska wychowawcze, jak: rodzina (własna), grupa rówieśnicza i inne, a także u której obserwowane objawy zaburzeń występują sporadycznie.

ZAJĘCIA ROZWIJAJĄCE UMIEJĘTNOŚCI uczenia się to zajęcia, które organizuje się dla uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się.

ZAJĘCIA DYDAKTYCZNO-WYRÓWNAWCZE to zajęcia, które organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego

ZAJĘCIA ROZWIJAJĄCE UZDOLNIENIA to zajęcia, które organizuje się dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

ZAJĘCIA KOREKCYJNO-KOMPENSACYJNE to zajęcia, które organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

ZAJĘCIA LOGOPEDYCZNE to zajęcia, które organizuje się dla uczniów z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych.

ZAJĘCIA ROZWIJAJĄCE KOMPETENCJE EMOCJONALNO-SPOŁECZNE to zajęcia, które organizuje się dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym.

ZAJĘCIA (INNE) O CHARAKTERZE TERAPEUTYCZNYM to zajęcia, które organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi mających problemy w funkcjonowaniu w przedszkolu, szkole lub placówce oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu przedszkola, szkoły lub placówki.

ZAKRES SŁOWNICTWA– ilość słów, zwrotów, jakimi dziecko posługuje się w mowie.

ZINDYWIDUALIZOWANA ŚCIEŻKA REALIZACJI OBOWIĄZKOWEGO ROCZNEGO PRZYGOTOWANIA PRZEDSZKOLNEGO ORAZ ZINDYWIDUALIZOWANA ŚCIEŻKA KSZTAŁCENIA są organizowane dla uczniów, którzy mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia nie mogą realizować wszystkich zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

ZNAJOMOŚĆ REGUŁ ORTOGRAFICZNYCH – opanowanie zbioru zasad i norm regulujących sposób zapisu słów danego języka.

Ż

ŻARGON- to odmiana środowiskowa języka polskiego.

Opracowano na podstawie:

- Rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej,
 - z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743),
 - z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 1591, z 2018 r. poz. 1647 oraz z 2019 r. poz. 323),

- z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U z 2013 r., poz. 199, z późn. zm.),
- <https://www.ptd.edu.pl/cotojest.html> oraz biuletyny informacyjne wydawane przez PTD,
- Bogdanowicz M, Adryjanek M „Uczeń z dysleksją w szkole”,
- Czajkowska I., Herda K. (1989). Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole.
- Demel G. , „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”, E. M. Skorek „Z logopedią na ty”,
- Landerl K. , Kaufmann L. „Dyskalkulia”,
- „Logopedia. Pytania i odpowiedzi.” Podręcznik akademicki pod redakcją T. Gałkowskiego i G. Jastrzębowskiej,
- Kinezylogia Edukacyjna „Brain Gym” (skrypt:),
- Przyrowski Z. „Integracja Sensoryczna Teoria, Diagnoza, Terapia”,
- Pytka L., Pedagogika resocjalizacyjna, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2000,
- Pytka L., Skala nieprzystosowania społecznego. Podręcznik, COM, Warszawa 1984,
- Pytka L., Zacharuk T., Zaburzenia przystosowania społecznego dzieci i młodzieży. Aspekty diagnostyczne i terapeutyczne, WSRP, Siedlce 1995,
- <http://www.psychologia.net.pl/>,
- Radwańska A., Terapia pedagogiczna. Scenariusze zajęć. Poradnik dla terapeuty i nauczyciela,
- Słownik SJP,
- Walerzak – Więckowska A., Lipowska M., Jurek P, Dyskalkulia rozwojowa – deficyt wiadomości matematycznych czy umiejętności arytmetycznych ... „ w: Polskie Forum Psychologiczne Tom XXIII nr 4),
- Strelau, J. Psychologia. „Podręcznik akademicki”. GWP,
- Żebrowska M. „Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży”.